

Hoofdstuk 5 Beleidsvoorschriften ‘Het Plein Zutphen/Lochem’

Verplichtingen

De Participatiewet heeft een aantal verplichtingen verbonden aan het recht op bijstand. Tegenover een aantal rechten staan een aantal verplichtingen. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de volgende zes soorten verplichtingen die genoemd worden in de Participatiewet:

- Verplichtingen over werk en tegenprestatie
- Medewerkingsverplichting
- Inlichtingenverplichting
- Identificatieverplichting
- Verplichtingen in verband met de Wet Taaleis Participatiewet
- Andere verplichtingen

Inhoudsopgave

5.1 Verplichtingen over werk en tegenprestatie	1
5.1.1 Algemeen geaccepteerde arbeid	2
5.1.2 Ontheffing van sollicitatieplicht	3
5.1.3 Arbeidsverplichting voor alleenstaande ouders	3
5.1.4 Tegenprestatie.....	5
5.2 Medewerkingsverplichting	5
5.3 Inlichtingenverplichting	5
5.4 Identificatieverplichting	6
5.5 Verplichtingen in verband met taaleis Participatiewet	6
5.5.1 Taalniveau 1F/A2.....	7
5.5.2 Aantoonplicht kennis van de Nederlandse taal	7
5.5.3 Inspanningsverplichting taaleis	9
5.6 Andere verplichtingen.....	10
5.7 Wettelijke basis	11

5.1 Verplichtingen over werk en tegenprestatie

Uitgangspunt

Op grond van de Participatiewet hebben klanten met een bijstandsuitkering een aantal verplichtingen. Het gaat om de verplichting om naar vermogen werk te zoeken, te aanvaarden en te behouden, en gebruik te maken van door Het Plein aangeboden voorzieningen. Ook moet de klant meewerken aan gesprekken en onderzoeken met het oog op werk. Deze verplichtingen worden ‘arbeidsverplichtingen’ genoemd. De consulent werk en coaching van Het Plein zal deze arbeidsverplichtingen met de klant bespreken en concreet maken. De klant kan van één of meer verplichtingen tijdelijk ontheffing krijgen als daar een dringende reden voor is. Voor mensen die blijvend en volledig arbeidsongeschiktheid zijn, gelden de arbeidsverplichtingen niet.

Onder de arbeidsverplichting valt bijvoorbeeld de verplichting om:

- te solliciteren;
- in te schrijven bij uitzendbureaus;
- gebruik te maken van een scholingstraject;
- mee te werken aan een onderzoek naar arbeidsmogelijkheden;
- mee te werken aan het opstellen van een plan van aanpak.

De (algemene) verplichtingen om werk te zoeken en gebruik te maken van de hulp van Het Plein worden opgenomen in een beschikking. De verplichtingen worden zo concreet mogelijk gemaakt, zodat duidelijk is voor de klant wat Het Plein van hem verwacht. Arbeidsverplichtingen die worden geconcretiseerd, worden ook in een beschikking opgenomen. Denk bijvoorbeeld aan de verplichting om ingeschreven te staan bij een aantal uitzendbureaus.

Als de klant de arbeidsverplichtingen niet wil nakomen wordt de bijstandsuitkering verlaagd. Uitgangspunt is: niet nakomen van een arbeidsverplichting = verlaging van de bijstand. Meer informatie over het verlagen van de bijstand vindt u in hoofdstuk 6 'Bestuurlijke sancties'.

Wettelijke arbeidsverplichtingen

De wetgever heeft in artikel 18 Participatiewet een aantal *specifieke* verplichtingen opgesomd die betrekking hebben op het zoeken naar werk. De wetgever heeft daaraan toegevoegd, dat de bijstandsuitkering wordt verlaagd met 100% voor de duur van een maand, als de klant deze verplichtingen niet nakomt. Het gaat om de volgende verplichtingen:

- werk aanvaarden;
- werk behouden;
- inschrijving bij uitzendbureaus;
- werk zoeken in de gemeente waarheen de klant wil gaan verhuizen;
- bereid zijn drie uur per dag te reizen voor werk;
- bereid zijn te verhuizen voor werk;
- noodzakelijke kennis of vaardigheden verkrijgen en behouden;
- werk niet belemmeren door ongepaste kleding, verzorging of gedrag;
- gebruik maken van een voorziening die wordt aangeboden;
- meewerken aan een onderzoek naar arbeidsmogelijkheden.

De omstandigheden van de klant worden altijd bij de invulling van deze verplichtingen betrokken. Het Plein bepaalt dan, hoe deze verplichtingen precies kunnen worden toegepast op de situatie van de klant. Het kan bijvoorbeeld zijn dat een klant vaak solliciteert, maar altijd alleen binnen een straal van drie kilometer van zijn huis, en daar geen werk vindt. Deze klant wordt niet direct geconfronteerd met verlaging van de bijstand, maar heeft wel iets uit te leggen. In principe moet hij ook verder weg gaan solliciteren. Een klant die ontslag neemt vanwege de reisduur van twee uur per dag, komt in aanmerking voor een verlaging van de bijstand. Het is wel mogelijk dat er dringende redenen zijn die maken dat het ontslag toch niet verwijtbaar is. Per geval moet Het Plein dit onderzoeken.

5.1.1 Algemeen geaccepteerde arbeid

Welk werk moet de klant gaan zoeken? Het gaat om *algemeen geaccepteerde arbeid*. Dat is alle legale arbeid. Het gaat om het werk op zich en niet om de vraag of de klant het werk acceptabel vindt. Een uitzondering vormt prostitutie (niet algemeen geaccepteerd).

De klant kan zich bij het zoeken naar werk niet beperken tot het vakgebied waarin hij doorgeleerd heeft of waarin hij werkervaring heeft. Hij moet solliciteren naar alle arbeid die hij zou kunnen verrichten. De klant moet zich dus breed opstellen bij het zoeken naar werk. Dit moet blijken uit zijn sollicitatiegedrag.

5.1.2 Ontheffing van sollicitatieplicht

Het Plein heeft de bevoegdheid om ontheffing te verlenen van de verplichting om werk te aanvaarden, verkrijgen en behouden (en van de verplichte tegenprestatie). De verplichting geldt dan tijdelijk niet. Het Plein verleent ontheffingen voor de duur van maximaal een jaar, ook als een medische keuring heeft uitgewezen dat een klant gedurende een langere periode niet is te belasten met arbeid. Dit omdat Het Plein iedere klant minimaal eens per jaar wil spreken om te bezien of in de situatie van de klant veranderingen zijn opgetreden. Slechts in uitzonderlijke situaties kan een ontheffing van langer dan een jaar worden gegeven. Dat kan bijvoorbeeld aan de orde zijn, als een klant niet ver van de pensioengerechtigde leeftijd zit, allerlei fysieke klachten heeft en de verwachting is, dat geen herstel meer zal plaatsvinden, maar niet is vastgesteld dat de klant 'blijvend en volledig arbeidsongeschikt' is.

Algehele ontheffing van de verplichtingen

Voor mensen die blijvend en volledig arbeidsongeschiktheid zijn (als bedoeld in artikel 4 van de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen), zijn de arbeidsverplichtingen en de plicht om mee te werken aan een opgedragen tegenprestatie niet van toepassing. Wanneer dit eenmaal is vastgesteld, vindt een herbeoordeling niet jaarlijks plaats, maar bijvoorbeeld driejaarlijks (tenzij er een concrete aanleiding is voor een eerdere herbeoordeling).

Beperkte belastbaarheid

Als iemand slechts een beperkt aantal uren per week kan werken, wordt de sollicitatieplicht opgelegd voor het aantal dagdelen dat de klant belast kan worden. Als er een beperking geldt in het aantal dagdelen dat iemand beschikbaar is voor re-integratie wordt dit uitgedrukt in een verminderde beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt.

Dringende redenen voor tijdelijke ontheffing

Er kunnen in de situatie van de klant dringende redenen voor een ontheffing van de sollicitatieplicht zijn. Bijvoorbeeld:

- klant is op medische gronden voorlopig niet in staat om te werken;
- klant is volledig in beslag genomen door sociale omstandigheden;
- klant wordt volledig in beslag genomen door een re-integratietraject.

Als er aanwijzingen zijn dat er sprake is van 'dringende redenen', is Het Plein verplicht om dit verder te onderzoeken. Het kan daarvoor nodig zijn om een advies van een deskundige aan te vragen, bijvoorbeeld een medisch advies, om inzicht te krijgen in het klachtenpatroon van de klant en de gevolgen voor werk.

5.1.3 Arbeidsverplichting voor alleenstaande ouders

Alleenstaande ouder met kind tot vijf jaar

Een alleenstaande ouder met de zorg voor één of meer ten laste komende kinderen tot vijf jaar, kan worden ontheven van de verplichting om werk te aanvaarden of daarnaar te zoeken (sollicitatieplicht). De alleenstaande ouder moet zelf om ontheffing vragen. De ontheffing wordt in principe verleend. Als ontheffing wordt verleend, dan is de alleenstaande ouder wel verplicht om:

- mee te werken aan een door Het Plein aangeboden voorziening gericht op werk, bijvoorbeeld een opleiding of scholing;
- mee te werken aan een onderzoek naar de mogelijkheden voor werk;
- mee te werken aan het opstellen, uitvoeren en evalueren van een plan van aanpak richting werk.

Geen ontheffing

Ontheffing wordt niet verleend als de alleenstaande ouder zijn baan opzegt om voor de kinderen te zorgen. In dat geval is sprake van verwijtbare werkloosheid waarvoor de uitkering kan worden verlaagd. Ook wordt geen ontheffing verleend als uit houding en gedrag blijkt dat de alleenstaande ouder niet wil voldoen aan de verplichting om gebruik te maken van door Het Plein aangeboden voorzieningen die de kans op werk vergroten.

Eenmalige ontheffing en opschorting

De ontheffing is eenmalig en duurt maximaal 5 jaar. Binnen die periode kan opschorting van de ontheffing worden verleend. De periode hoeft dus niet een aaneengesloten periode te zijn.

Voorbeeld: bijstand wordt verleend aan een alleenstaande ouder met kind van twee jaar. Ouder vraagt om ontheffing. Die kan worden verleend totdat het kind vijf jaar wordt. Dan is drie jaar van de ontheffing gebruik gemaakt. Op dat moment wordt de ontheffing van rechtswege opgeschort en de alleenstaande ouder krijgt de verplichtingen opgelegd om werk te zoeken en te aanvaarden. Als er een tweede kind wordt geboren, kan de ouder vragen om ontheffing van de arbeidsplicht voor de resterende periode van twee jaar. Dit betekent dat als dat tweede kind twee jaar wordt, de ouder op dat moment opnieuw de verplichting wordt opgelegd om werk te zoeken en te aanvaarden. Dan is ook de volledige ontheffingsperiode van vijf jaar benut.

Vorbereiding op werk

tegenover de ontheffing van de actieve sollicitatieplicht staat de verplichting van de alleenstaande ouder om zich voor te bereiden op werk. In de meeste gevallen is scholing daarvoor een geschikt middel, maar invulling door vrijwilligerswerk is ook mogelijk. De scholing moet zijn afgestemd op de mogelijkheden van de ouder, maar met name gericht op het verkrijgen van een startkwalificatie. Het moet uiteindelijk leiden tot werk.

Het initiatief ligt bij de alleenstaande ouder om na te denken over acties die hij wil ondernemen om na de periode van vijf jaar (of zoveel eerder) een goede kans te maken op de arbeidsmarkt. De afspraken met de klant worden vastgelegd in een plan van aanpak. Het plan van aanpak moet elke 6 maanden worden geëvalueerd en zo nodig bijgesteld.

Alleenstaande ouder met kind tot twaalf jaar

Naast de specifieke ontheffing van de alleenstaande ouder met een ten laste komend kind tot vijf jaar, geldt voor alleenstaande ouders met een ten laste komend kind tot twaalf jaar nog een bijzondere regeling: de verplichting om werk te zoeken en te aanvaarden geldt pas na zorgvuldige afweging van de volgende factoren:

- is er passende kinderopvang?
- Is er sprake van voldoende scholing? en
- wat is de belastbaarheid van de alleenstaande ouder?

Deze afweging kan ertoe leiden, dat de ontheffing van de alleenstaande ouder voor een kind tot vijf jaar, wordt voortgezet zodra dat kind vijf jaar oud is geworden.

5.1.4 Tegenprestatie

De gemeenten Zutphen en Lochem hebben bij de invulling van de tegenprestatie gekozen voor een tegenprestatie die in principe wordt verricht op basis van eigen voorkeur. Dat wil zeggen: bijstandsgerechtigden mogen in de eerste plaats zelf aangeven op welke manier zij 'meedoen' aan de samenleving. Dat kan bijvoorbeeld met vrijwilligerswerk of mantelzorg zijn. Dit uitgangspunt is neergelegd in de Verzamelverordening werk en inkomen.

De tegenprestatie wordt in principe alleen opgelegd aan personen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt, waarbij re-integratie naar werk nog niet aan de orde is. Bij de beoordeling van de aanvraag om bijstand bespreekt Het Plein met de klant hoe hij aan de tegenprestatie vorm kan geven. De tegenprestatie wordt in principe alleen opgelegd als klanten zelf geen keuze maken voor een vorm van maatschappelijke participatie.

Mensen met een korte afstand tot de arbeidsmarkt moeten zich in principe richten op het verkrijgen van werk. Van hen wordt in principe niet verwacht dat zij een tegenprestatie verrichten. Dit kan anders worden, als bijvoorbeeld de kansen op werk in de loop van de tijd afnemen of als er sprake is van bijzondere omstandigheden.

5.2 Medewerkingsverplichting

De klant is verplicht aan Het Plein alle medewerking te geven die nodig is om het recht op bijstand vast te stellen of die nodig is voor de uitvoering van de Participatiewet. Onder de medewerkingsplicht vallen bijvoorbeeld:

- meewerken aan een huisbezoek door medewerkers van Het Plein (zie hoofdstuk 7 'Uitvoeringszaken');
- het tekenen van een machtiging om informatie van derden te ontvangen;
- toegang geven tot een kluis met inhoud.

De medewerkingsplicht heeft een nauwe relatie met de inlichtingenplicht. Als de klant niet de medewerking verleent die nodig is, kan vaak het recht op bijstand niet worden vastgesteld en moet de aanvraag worden afgewezen of de lopende uitkering worden beëindigd.

5.3 Inlichtingenverplichting

De klant is verplicht Het Plein inlichtingen te verstrekken. Dit geldt voor iedere klant, ongeacht zijn persoonlijke situatie of de aard van de uitkering. De klant moet uit eigen beweging en op verzoek onmiddellijk alle informatie geven waarvan hij redelijkerwijs moet kunnen begrijpen dat die van belang is voor de arbeidsinschakeling en voor de uitkering. Als de klant twijfelt of de informatie belangrijk is, is hij verplicht om contact op te nemen met Het Plein om duidelijkheid te krijgen. Het Plein bepaalt welke informatie van belang is en welke niet. Met de term 'onmiddellijk' wordt bedoeld: zo snel mogelijk.

Wet eenmalige gegevensuitvraag werk en inkomen

De 'Wet eenmalige gegevensuitvraag' bepaalt, dat een aantal persoonsgegevens van klanten met andere organisaties dan Het Plein gedeeld mogen worden. Deze gegevens worden in principe niet meer opgevraagd bij de klant. Het gaat bijvoorbeeld om de inschrijving als werkzoekende bij het UWV, gegevens van de Sociale Verzekeringsbank (kinderbijslag, Anw en Aow), gegevens van de Rijksdienst voor het wegverkeer en uitkeringsgegevens van andere gemeenten (Participatiewet, IOAW, IOAZ). Ook gegevens uit de Basisregistratie Personen (BRP) worden in principe niet meer bij de klant opgevraagd.

De volgende gegevens uit BRP mogen in ieder geval niet meer worden opgevraagd bij de klant:

- a. een adreswijziging;
- b. het sluiten of eindigen van een huwelijk of geregistreerd partnerschap.

Deze gegevens krijgt Het Plein rechtstreeks van de gemeente. Als de medewerker van Het Plein twijfelt over de *juistheid* van deze gegevens, kan om aanvullende gegevens of bewijsstukken worden gevraagd of kan een onderzoek naar de juistheid worden ingesteld. Dan kan bijvoorbeeld een huisbezoek worden afgelegd om de leefsituatie te onderzoeken.

Gevolgen niet nakomen inlichtingenplicht

Als de inlichtingenplicht niet wordt nagekomen, dan is dit meestal een reden om de bijstand te verlagen of te beëindigen en vaak ook om de bijstand terug te vorderen. Ook levert schending van de inlichtingenplicht vaak een grond op voor het opleggen van een boete. Zie hoofdstuk 6 'Bestuurlijke sancties'.

5.4 Identificatieverplichting

Om het recht op bijstand te kunnen vaststellen moet de identiteit van de aanvrager vaststaan. Het Plein stelt de identiteit van de aanvrager vast aan de hand van een geldig legitimatiebewijs. Onder een geldig legitimatiebewijs wordt hier verstaan: Een geldig paspoort, een geldige Nederlandse identiteitskaart of een geldig vreemdelingendocument. Een rijbewijs is geen geldig legitimatiebewijs, omdat daarin de nationaliteit niet is vermeld.

Ook bij latere contacten wordt de identiteit vastgesteld aan de hand van een geldig paspoort, Nederlandse identiteitskaart of vreemdelingendocument.

Verlopen legitimatiebewijs

Uitgangspunt is dat een aanvrager zich identificeert aan de hand van een geldig legitimatiebewijs. Komt een aanvrager met een verlopen document, dan wordt de (aan)vraag in behandeling genomen en wordt de klant in de gelegenheid gesteld alsnog zo snel mogelijk een geldig legitimatiebewijs te overleggen. Het recht op bijstand kan immers pas vastgesteld worden als de identiteit van de aanvrager is vastgesteld.

5.5 Verplichtingen in verband met taaleis Participatiewet

Per 1 januari 2016 is de Participatiewet gewijzigd door de invoering van de Wet taaleis Participatiewet. Artikel 18b is aan de Participatiewet toegevoegd. De taaleis houdt kortweg in dat beheersing van het Nederlands een verplicht onderdeel is van iemands re-integratie. Het vergroot de kansen op de arbeidsmarkt als iemand de Nederlandse taal goed beheerst.

Doelgroep

De taaleis geldt voor iedereen aan wie Het Plein algemene bijstand verstrekt én die verplicht zijn om werk te zoeken. De taaleis geldt niet voor mensen met een IOAW/IOAZ-uitkering en voor mensen die volledig en duurzaam arbeidsongeschikt zijn. Voor mensen ouder dan 65 jaar geldt de taaleis ook niet. Voor hun eventuele jongere partners geldt de taaleis wel. De taaleis geldt zowel voor mensen voor wie het Nederlands de tweede taal is als voor mensen voor wie het Nederlands de moedertaal is.

Wat houdt de taaleis in?

1. Taalniveau: een niveau voor de beheersing van het Nederlands (1F/A2), dat noodzakelijk wordt geacht om werk te vinden;
2. Aantoonplicht: mensen moeten aantonen dat zij voldoende Nederlands beheersen door onderwijs dat ze hebben gevolgd of door een toets af te leggen;
3. Inspanningsverplichting: wie niet het vereiste taalniveau heeft, moet zijn best doen om dat alsnog te halen;
4. Sanctieregime: er is een sanctieregime als de klant de inspanningsverplichting niet nakomt en dat te verwijten is.

Een toelichting op deze onderdelen volgt in de paragrafen hieronder.

5.5.1 Taalniveau 1F/A2

Het vereiste taalniveau 1F is ongeveer vergelijkbaar met het niveau Nederlands bij het einde van de basisschool. Iemand die dit niveau niet heeft wordt ook wel *laaggeletterd* genoemd. Niveau 1F komt in grote lijnen overeen met taalniveau A2. Dat is het niveau dat bij het inburgeringsexamen moet worden gehaald. Het niveau 1F/A2 omvat de volgende vaardigheden:

1. Spreekvaardigheid: het kunnen voeren van eenvoudige gesprekken over vertrouwde, dagelijkse onderwerpen;
2. Luistervaardigheid: luisteren naar eenvoudige teksten over alledaagse concrete onderwerpen die aansluiten bij de leefwereld;
3. Gespreksvaardigheid: in eenvoudige bewoordingen een beschrijving geven, informatie geven, verslag doen, uitleg en instructie geven in dagelijkse situaties;
4. Schrijf- en leesvaardigheid: eenvoudige teksten lezen en schrijven over alledaagse onderwerpen die aansluiten bij de leefwereld.

5.5.2 Aantoonplicht kennis van de Nederlandse taal

Volgens de wet taaleis moet iedereen die een algemene bijstandsuitkering aanvraagt of al ontvangt met schriftelijke documenten aantonen dat hij/zij acht jaar Nederlandstalig onderwijs heeft gevolgd of het Nederlands ten minste op niveau 1F/A2 beheerst. Kan hij/zij dat niet dan moet hij/zij meewerken aan een toets om zo het taalniveau te bepalen. De manieren waarop iemand kan aantonen dat hij voldoet aan de taaleis zijn beperkt tot de hieronder genoemde documenten. Kan iemand geen van die documenten overleggen dan moet hij/zij een taaltoets doen.

1. Vrijstellend bewijs

Wie bewijzen van het volgen van onderwijs of een diploma inburgering kan overleggen, is vrijgesteld van de wettelijke taaleisregels. De wetgever neemt aan dat die persoon het gestelde taalniveau

heeft. In het overzicht hieronder staan documenten die in ieder geval aantonen dat men aan de taaleis voldoet.

Let op: Bij het beoordelen van *nieuwe bijstandsaanvragen* neemt Het Plein ook een (lichte) taaltoets af. Als de klant voor die toets slaagt, geldt de uitdraai met handtekening van de betreffende consulent werk en coaching als een vrijstellend bewijs. Dat geldt ook voor taaltoetsen die bij mensen met een bijstandsuitkering zijn afgenomen in het kader van het Handhavingplan.

Documenten	
Diploma VMBO	Alle leerwegen. Dit zijn de Theoretische leerweg (TL), de kaderberoepsgerichte leerweg (KB), de Basisberoepsgerichte leerweg (BB) en de Beroeps Begeleidende Leerweg (BBL)
Diploma MBO2 of hoger	Zowel de Beroeps Opleidende Leerweg (BBL) als de Beroeps Opleidende Leerweg (BOL)
Overgangsrapport van MBO3 of MBO4 met een voldoende voor Nederlands	
Diploma MAVO, HAVO of VWO (Athenaeum, gymnasium)	
Overgangsrapport MAVO, HAVO of VWO met een voldoende voor Nederlands	
Diploma's van vóór 1968	MULO, MMS en HBS, ook overgangsrapporten met een voldoende voor Nederlands
Propedeuse van WO of HBO, kandidaats WO, afgestudeerd HBO of WO	Elk bewijs van het volgen van Nederlandstalig HBO of wetenschappelijk onderwijs
Deelcertificaat Eindexamen Nederlands bij het VAVO	VMBO, MBO, MAVO, HAVO of VWO-niveau

Wie geen diploma heeft maar acht jaar Nederlandstalig onderwijs volgde, voldoet ook aan de taaleis. Bewijzen hiervan kunnen bestaan uit rapporten van en/of bewijzen van inschrijving bij een school.

Ook wie een inburgeringsdiploma/certificaat kan overleggen voldoet aan de taaleis.

Documenten	
Inburgeringsexamen	Voor oudkomers en voor nieuwkomers (A1/A2 of alles boven A2)
Staatsexamen I of II	Geslaagd voor alle 4 de vaardigheden.

2. Taaltoets

Van mensen die geen vrijstellend bewijs kunnen overleggen moet het taalniveau worden getoetst. Dit moet binnen 8 weken nadat de bijstandsuitkering is aangevraagd. Dat is een termijn van orde; overschrijding van die termijn heeft geen gevolgen voor het recht op bijstand. Wel is het belangrijk dat de aanvrager wordt geïnformeerd als de termijn overschreden wordt. De taaltoets wordt afgenomen via het zgn. 'Taalhuis' door een erkend deskundige.

3. Vastlegging uitkomst in een beschikking

De uitkomsten van het onderzoek worden vastgelegd in een beschikking. Daarin staat of de

bijstandsgerechtigde aan de taaleisen voldoet en zo nee, dat hij moet gaan werken aan verbetering van zijn taalvaardigheid.

5.5.3 Inspanningsverplichting taaleis

Als iemand nog niet taalniveau 1F/A2 heeft, is het belangrijk dat hij/zij – zo snel mogelijk- werkt aan het verbeteren van zijn taalvaardigheid. Het Taalhuis adviseert daarbij. De klant moet verklaren dat hij/zij bereid is om binnen een maand een start te maken om zijn/haar Nederlands te verbeteren. Hij/zij is daarvoor zelf verantwoordelijk en moet ook kunnen aantonen dat hij/zij zich voldoende inspant.

Mogelijke taalactiviteiten zijn:

- Deelnemen aan een re-integratietraject / re-integratievoorziening van Het Plein;
- Oriënteren op cursusaanbod;
- Deelnemen aan een taal cursus;
- Zoeken van een taalbuddy (iemand in de eigen omgeving met wie je kunt oefenen en die feedback en tips geeft, een taalcoach, taalmaatje);
- Werken met een taalbuddy, al dan niet in combinatie met digitale lesprogramma's of leren in de bibliotheek.

Een bijstandsgerechtigde kan zeker ook op eigen initiatief activiteiten ondernemen om zijn of haar taalniveau te verbeteren.

Vastleggen van afspraken

Afspraken die Het Plein met de klant maakt over taalactiviteiten worden zoveel mogelijk samen met de klant opgesteld. Deze afspraken zijn onderdeel van het plan van aanpak.

Belangrijk is dat de klant kan aantonen dat hij de gemaakte afspraken nakomt. Het Plein stelt daarom een nieuwe datum vast, waarop de taalontwikkeling wordt beoordeeld. Het Plein maakt daarbij ook duidelijk hoe de voortgang wordt beoordeeld. Bij deze afspraken gaat het nadrukkelijk om een *inspanningsplicht* van de bijstandsgerechtigde. De klant moet zijn best doen, maar is niet verplicht om binnen een bepaalde termijn het taalniveau 1F/A2 te bereiken.

Overmacht

Als er sprake is van overmacht is het mogelijk om geen concrete vervolgspraken te maken. Denk aan medische of sociale omstandigheden waar iemand sterk door in beslag wordt genomen. Of aan een zeer beperkte leerbaarheid door een verstandelijke handicap. Ook als de arbeidsverplichting op grond van de Participatiewet niet van toepassing is vanwege duurzame en volledige arbeidsongeschiktheid wordt afgezien van vervolgspraken. Ook dit wordt vastgelegd in een beschikking.

5.5.4 Maatregelen als een klant verwijtbaar zich niet voldoende inspant

Het Plein stemt de taalactiviteiten van de klant af op zijn inspanningen gericht op re-integratie en participatie. De taalactiviteiten maken een onderdeel uit van die re-integratie en participatie. Van de klant wordt verwacht dat hij daaraan medewerking verleent. Is een klant uitgenodigd voor een taaltoets, maar komt hij daar niet voor opdagen, dan wordt de uitkering in principe met 30% verlaagd voor de duur van een maand. Laat de klant te weinig vooruitgang zien bij de taalontwikkeling, dan is er volgens de wet aanleiding om de bijstand te verlagen met de volgende percentages:

1. Een verlaging met 20% van de bijstand gedurende de eerste zes maanden;
2. Een verlaging van 40% van de bijstand gedurende de volgende zes maanden;
3. En daarna een verlaging van 100% van de bijstand gedurende onbepaalde tijd.

Bij toepassing van deze verlaging kan de klant altijd de verlaging stoppen door:

- een vrijstellend bewijs te leveren (= een bewijs dat aantoonst dat iemand over het wettelijk gestelde taalniveau voldoet);
- met goed gevolg de taaltoets af te leggen, of
- bereidheid te tonen om weer te starten met afgesproken taalactiviteiten.

Ook wanneer iemand door overmacht of om een andere reden zich niet meer kan of hoeft in te zetten voor verbetering van zijn taalvaardigheid, is dit aanleiding om de maatregel te stoppen.

De maatregel moet altijd worden afgestemd op de omstandigheden van de klant en zijn/haar mogelijkheden om middelen te verwerven, als er naar oordeel van Het Plein, gelet op bijzondere omstandigheden, dringende redenen daartoe noodzakelijk zijn.

5.6 Andere verplichtingen

Het Plein kan de klant ook:

- verplichtingen opleggen die verband houden met aard en doel van de bijstand. Bijvoorbeeld: de verplichting bijzondere bijstand te besteden aan het doel waarvoor de bijstand is gegeven;
- verplichtingen opleggen die erop gericht zijn om de bijstand te verminderen of te beëindigen. Bijvoorbeeld: de verplichting om goedkopere woonruimte te zoeken als bijzondere bijstand voor hoge woonkosten wordt gegeven;
- verplichten om op advies van een arts een noodzakelijke medische behandeling te ondergaan. Bijvoorbeeld: klant verplichten om deel te nemen aan een afkickprogramma;
- verplichten alimentatie voor kinderen te eisen bij een onderhoudsplichtige;
- verplichten mee te werken aan doorbetaling van vaste lasten of inkomensbeheer. Bijvoorbeeld: de vaste lasten voor de klant vanuit de uitkering doorbetalen na een schuldsanering, om te voorkomen dat opnieuw schulden ontstaan;
- verplichten mee te werken aan het vestigen van pandrecht of krediethypotheek. Bijvoorbeeld: als de klant een eigen huis heeft, maar geen inkomsten, kan bijstand worden verleend in de vorm van een geldlening. Om er zeker van te zijn dat aflossing van die lening plaatsvindt, kan de klant worden verplicht om mee te werken aan de vestiging van (krediet)hypotheek.

Ten slotte is de klant ook verplicht zich niet te misdragen in het contact met personen of instanties die belast zijn met de uitvoering van de wet tijdens het verrichten van hun werk. Dat kan gaan om gedrag tegenover medewerkers en bestuursleden van Het Plein, maar ook tegenover medewerkers van andere organisaties die worden ingeschakeld door Het Plein. Denk bijvoorbeeld aan artsen die een medische beoordeling uitvoeren, medewerkers van bedrijven die scholing verzorgen of de klant helpen bij de re-integratie.

Is er sprake van zeer ernstige misdrijvingen dan kan dat tot een forse verlaging van de uitkering leiden. Zie verder hoofdstuk 6 'Bestuurlijke sancties'.

5.7 Wettelijke basis

De beleidsvoorschriften van dit onderdeel zijn gebaseerd op de Participatiewet. Meer concreet:

Thema	Artikelen
Arbeidsverplichtingen algemeen: opleggen en afstemmen	9 leden 1 en 3 Participatiewet
Arbeidsverplichtingen: ontheffing	9 leden 2, 4 en 5 Participatiewet
Arbeidsverplichtingen: alleenstaande ouders	9 leden 4 en 7 Participatiewet en 9a Participatiewet
Verplichting tot tegenprestatie	9 lid 1 onderdeel c Participatiewet
Medewerkingsverplichting	17 lid 2 Participatiewet
Identificatieverplichting	17 leden 3 en 4 Participatiewet
Inlichtingenverplichting	17 lid 1 Participatiewet
Verplichtingen uit wet taaleis	18b Participatiewet
Zeer ernstige misdragingen	9 lid 6 Participatiewet
Verplichting meewerken aan doorbetaling vanuit uitkering	57 Participatiewet
Verplichting meewerken aan vestiging van pandrecht of krediethypotheek	48 lid 3 Participatiewet
Verplichting alimentatie te eisen voor kinderen	56 Participatiewet
Andere verplichtingen	55 Participatiewet
Verlaging bijstand	18 Participatiewet en hoofdstuk 4 Verzamelerordering